

touches of humour. The only weak spot in this general reader-friendliness is the somewhat confusing layout of some parts of the book: lack of consistency in the usage of e.g. bold-face, missing page numbers and names, repetitiveness, overlaps and multiple references to Volume II, forthcoming. In spite of these minor errors, I would recommend

Versus to be used as a textbook especially in departments of philology where languages are traditionally taught via didactic translation. This book might help teachers to brush up their teaching methods.

Kristiina Taivalkoski-Shilov
University of Helsinki

CHAUME, Frederic

Cine y traducción

Madrid: Cátedra, 2004, 336 p.

Fins ara, tot el que s'havia escrit sobre traducció audiovisual (TAV) (1) tenia un èmfasi particular (teoria enfront de pràctica, procés enfront de producte, doblatge enfront de subtítulat...) o (2) era massa imprecís en els seus límits amb altres disciplines (estudis literaris, estudis cinematogràfics, estudis culturals...), i li mancava un autèntic enfocament traductològic, o (3) abordava únicament algun problema particular de traducció o (4) abordava problemes generals de traducció amb la pretensió de ser problemes específics, sense un veritable enfocament audiovisual. El llibre de Chaume supera aquesta situació dels estudis de TAV, i hi marca un abans i un després, atès que aquesta obra guarda un extraordinari equilibri i rigor davant aquelles debilitats que marca la producció sobre TAV. Chaume ja no és un especialista d'una modalitat, d'un sol nivell o d'un sol problema, sinó que els maneja tots amb el mestratge del gran especialista, coneix a fons absolutament tots els plects i racons de la TAV amb la ciència que deriva de qui és al mateix temps aficionat, entusiasta, professional i estudiós del tema, amb l'autoritat pròpia de qui, a més a més d'estudiós de la traducció, ho és dels estudis cinematogràfics, de la lingüística i de la semiòtica. He participat en un bon nombre de cursos que pretenien transmetre aproximadament el mateix rang de coneixements que els inclosos en aquest llibre; tots aquests cursos han exigat el concurs d'un bon nom-

bre d'especialistes diferents i els continguts dels cursos no han sigut de cap manera tan harmònics ni tan eficaços com el llibre que ressenye.

Chaume no es limita a fer seus els coneixements dels altres; els dona un marc comú, els homogeneïtza i a, més a més, aporta personalment una bona part d'aquests coneixements. Els autors que constitueixen les seues fonts estan curosament elegits, com només es pot fer quan es coneixen en profunditat absolutament tots ells, i en el llibre ofereix detalls que no són habituals, com poden ser la justíssima i necessària revindiació de l'obra de Natàlia Izard o el recurs a algunes aportacions de Tino Martín.

Chaume ha fugit sempre del sectarisme i del reduccionisme teòrics; no descarta cap aportació teòrica que pugui ser útil per al seu objecte d'estudi: el seu enfocament és necessàriament multidisciplinari, integrador i eclèctic. El seu sentit comú li permet escapar de totes les trampes que aguaiten a l'estudiós de la TAV (descripcions teòriques no directament aplicables a la TAV; informació i explicacions massa òbvies per banals o per ja conegudes; falta de relació entre els supòsits teòrics i l'estudi empíric; dicotomia estèril entre doblatge i subtítulat; explicació de la imposició del doblatge amb arguments merament polítics; debat estèril sobre el que és i el que deixa de ser comunicació i traducció audiovisual partint d'una definició establida; falta d'especificitat dels

continguts; reducció final del missatge audiovisual al seu contingut lingüístic o verbal...). El treball de Chaume no serà tan sols el punt de partida per a tota la futura investigació en TAV sinó que, a més, constitueix, al meu parer, un model per a l'estudi de qualsevol altre problema o modalitat de traducció. No debades l'estudi de la TAV es troba en un estat molt avançat respecte d'altres camps de la traducció.

Les aportacions pròpies de Chaume a l'estudi de la TAV són moltes i importants, no es pot oblidar que es tracta d'un dels autors més experimentats i més prolífics en aquest camp, però a banda dels mèrits ja indicats, jo voldria assenyalar dues aportacions en concret:

- El seu model d'anàlisi de textos audiovisuals amb finalitats traductològiques, que recull de forma extraordinàriament exhaustiva, rigorosa i integradora el repertori de paràmetres que el traductor ha de tenir en compte per optar entre unes formes de traduir i expressar-se o unes altres. Aquestes formes de traduir i expressar-se (*tècniques, procediments, recursos, estratègies*) en la seua major part no són específiques de la traducció audiovisual, com no ho són tampoc les estratègies generals de traducció, de manera que Chaume fa avançar enormement la sistematització de l'arsenal d'eines de què disposa el traductor audiovisual. Aquest model constitueix una aportació important per a la formació de traductors professionals, tant en la universitat com en la pràctica professional.
- La seua vinculació de dos camps que fins ara mai s'havia aconseguit posar en contacte de forma operativa: el camp

de la traducció i el del llenguatge cinematogràfic. Fins ara molts els exposaven de forma contigua, però no ens podíem desprendre d'una doble sensació: la sensació que no acabava d'estar clara la relació entre el llenguatge cinematogràfic i el treball de traductor i la sensació que aquesta relació havia d'existir necessàriament. A més, l'aplicació de les perspectives discursives i semiòtiques li permet escapar-se dels enfocaments merament lingüístics i verbals per incorporar de manera rigorosa i sistemàtica a l'estudi de la TAV el canal acústic, el canal visual, els codis paralingüístics, la proxèmica, la cinètica, etc.

El llibre de Chaume està molt ben escrit; les seues exposicions teòriques ofereixen una facilitat de lectura poc comuna sense arribar en cap moment a la banalització. Els capítols i apartats estan molt clarament estructurats, el fil conductor és clar i compleix tot el que promet. Destaca l'abundància i la qualitat dels casos i exemples basats en l'exercici professional que ofereix al llarg de tot el llibre. Aquestes il·lustracions als seus arguments l'aparten del més negatiu del gènere comunicatiu acadèmic i l'apropen al més positiu del gènere comunicatiu empresarial.

Aquest llibre no hauria sigut possible fora d'un context vital definit com plural, tolerant i obert, sense la perspectiva àmplia i objectiva que proporciona la capacitat de distanciar-se de l'àmbit personal i situar-se en l'universal, sense l'ambició d'atendre i servir tothom.

Roberto Mayoral Asensio
Universidad de Granada